4

DISSERTATIO
DE
PLAGIO KA
FUNGIANO
ANNO M CCCC LV. COMMIS

Quam

Indultu Magnificæ JCtorum Facult

SUB PRÆSIDIO

Nobilissimi, Excellentissimi Viri,

DN. GOTTFRIDI SV

JCti, & Antecessoris in Academia Witte

Celeberrimi, Curiæ Electoralis, Facultatis Juridicæ, Sc

Consistorij Ecclesiastici, & Dicasterij Inferioris Lus

Assessoris Eminentissimi,

ejusd.

DECANI,

Patroni ac Præceptoris sui Opt. Max.

Ventilandam Exhibet

JOHANNES-GEORGIUS PASCH

Dresda-Misnicus.

Ad Diem   Decembr.

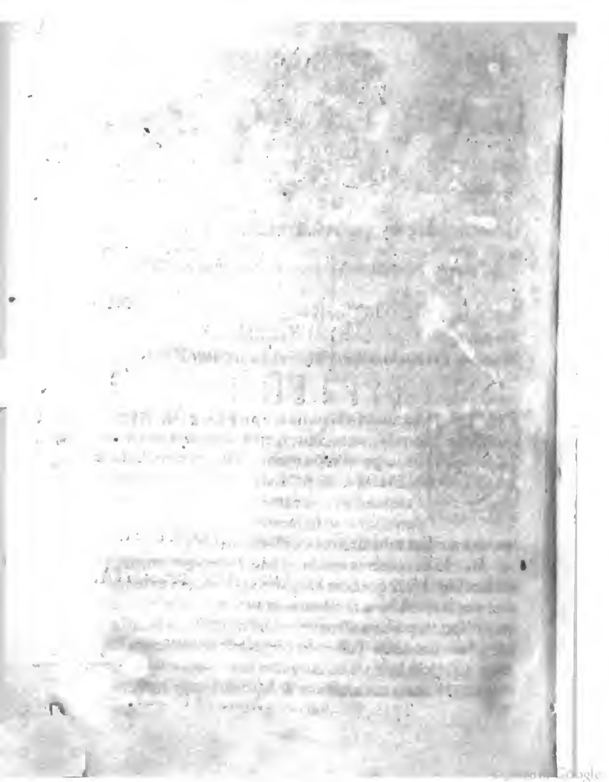
In Auditorio JCtorum.

A

WITTEBERGÆ

Typis Röhnerianis Anno M DC LV.

38

JOHANNIS-GEORGII PASCHÆ

DE

PLAGIO KAUFUNGIANO

DISSERTATIO

CAPUT I.

De Filijs Principum.

I. *Liberi firma Imperij munimenta.*

II. *Quos Principes olim adoptare solebant in defectu aliorum.*

III. *Sed magis ex commodo Rei publ. est, si adsint filij legitimi & naturales.*

IV. *Qui summâ curâ educandi.*

V. *Principes dolent, si amittant eos.*

VI. *Ratio instituti.*

I.

Raculum est, judice Lipsio l. II. Civ. doctr. cap. IV. non classes, non legiones perinde imperii munimenta esse, quàm NUMERUM LIBERORUM Tacit. IV. Histor. Pravæ enim aliorum spes cohibentur, si successor non sit in incerto, quoties imperaturus omnibus non eligitur ex omnibus.

II. Hinc videmus omni modo Principes anniti, ut hæres Imperij, & quidem ejusdem spei plures extent, ne in uno capite salus & fundamenta vertantur, noverintque, qui spei improbæ accinguntur, non cum uno omnia labefactari, nec defore facinoris cœpti vel perpetrati ultorem, Cyriacus Lentul. in Augusto suo. Hoc intuitu in defectu filiorum naturalium & legitimorum in Rep.

A Roma-

Romana toties adoptatos legimus futuros Imperatores, Bodin. I. de Rep. IV. Adoptio enim est pedissequa naturæ. In regnis à Populo delatis id non licere H. Grotius existimat lib. II. de I. P. & B. cap. XVII. n. XVI. Unicus Galba securus pacatum Imperium tenere potuisset, nisi Pisonem sibi adoptando, successorem designasset, Henr. Gölner de Regis Romanor. Election. th. V. lit. c. Confer Cyriac. Lentul. d. loc.

III. Sed magis Resp. æterna constituitur, si nunquam deficiant Filii ex justo matrimonio suscepti. Hinc tot Principum suspiria, tot Subditorum vota pro incremento Familiarum Illustrium. Exemplis non destituor, quæ à duobus vicinis Principibus mutuari possem. Sed hæc in omnium ore, ut satius sit devoto silentio summã eorum felicitatem, & cum ævo duraturum nomen prosequi. Anglum miror, qui Patrem Patriæ infami supplicio non ita pridem è medio sustulit, ejusq; Filios, Regnorum Hæredes, exules fecit. Fortean si daretur ipsi quoq; Filiorum copia, parem sibi parricidii maculam denuo aspergeret, cum plagium in illis committere periculosum foret. Nihil est iniquius, quàm aliquem hæredem paterni odii fieri. Sed odiosa est veritas, ne dicam capitalis!

IV. Germani Principes suos, eorumq; Liberos non ita tenere amant. Quod si enim illos, à quibus amantur, interficerent, quid hostibus eventurum putares? Minimè digna vox, cui adjiciatur, eam ex Pisistrati ore manasse, Val. Max. lib. V. c. I. Principes interim, ut subditis ex voto consulant, in educandis successoribus nil quicquam omittunt, monente Joh. Mariana lib. II. de Rege & Regis institutione cap. I. ne Commodos, aut Wenceslaos

post

post se relinquant, & ingemiscant: *Nullum publicum pondus regno gravius, nulla privata sarcina gravior, quàm filius, etsi nulla charior*, Franc. Petrarch. lib. II. de R. U. F. dial. LXXIIX. Ita Princeps in subditos transfundit mores, ut liberis propriis summâ curâ educatis legibus vix opus sit. Tanta vis est educationis, Nicol. Machiav. I. disc. III. Henning. Arnis. lib. I. Doctr. Polit. c. XIIX.

V. Sed quo magis Principes successoribus suis delectantur, eò magis amissorum desiderio excruciari constat, præcipuè si plagiarii viventium filiorum miserandas illis infligant orbitates, L. fin. C. ad L. Fab. de plagiar. Exemplum suppeditat Fridericus II. Elector Saxoniæ, placidissimus Princeps, cujus Filios, ERNESTUM, & ALBERTUM ante duo secula miles plagio abduxerat. Quantum dolorem concepisse conjicies Serenissimum Patrem ereptis hisce munimentis? Alexander M. apud Curtium lib. VI. queritur: *Orbitas mea quod sine liberis sum spernitur.* Quid Electorem conquestum esse putaverim? Verum, Dei gratiâ, quos amiserat recepit Filios, quorum illum successorem postea habuit, hic Frisiæ Gubernator constitutus ob res fortissimè gestas animosi, dexteræ Imperii manus, & Germani Rolandi cognomen meruit. Ab hoc ipso ALBERTO moderni Saxoniæ Electores potentissimi originem suam derivant, ut apparet ex Genealogia Electorum & Ducum Saxoniæ, quam exhibet Joh. Micrælius lib. III. Syntagm. Historiar. Mundi sect. XII.

VI. Ego verò partium mearum esse duxi de hoc Plagio audacissimo præsentem Dissertationem conscribere, partim in terrorem eorum, qui Principes omnes sublatos volunt, partim in solatium piorum Principum, qui Dei præsidio tuti ab omnibus insidiis, quibus obno-

xium esse solet Imperium. De Pace Religionis ante centum annos summo Statuum Augustanæ Confessionis desiderio promulgata Svevi, Cranii, Benbellonæ, Syringii verba faciant, inter quos ego vix hiscere ausim. Plagium illud anno M CCCCLV. commissum (ut ad aliud seculum me convertam) amplam satis scribendi materiam mihi hac vice subministrat.

Caput II.

Plagium unde dicatur, & quid sit.

I. *Vis Etymologiæ.*	VIII. *Ab alienante accipiunt.*
II. *Vox plagij Origine Græca.*	IX. *De plagio quoq; servorum hic agere convenit.*
III. *Definitio Plagij.*	X. *Quod committitur in servo alieno.*
IV. *Plagium est crimen publicum.*	XI. *Imo & in proprio.*
V. *Expediebatur inscriptione.*	XII. *Intellectus §. IX. Inst. de oblig quæ ex delict. nascuntur.*
VI. *Hodie reis aliter cautum.*	XIII. *Concursus furti & Plagij.*
VII. *Criminis hujus rei sunt, qui scienter liberum hominem invitum alienant.*	

I. Antistium Labeonem accepimus cum omnis doctrinæ præsidiis instructum ad Jus Civile cognoscendum, explicandumq; accessisse, tum verò innumerabiles ejus velut nodos non alià re magis, quàm vocabulorum originis (Græci ἐτυμολογίας, Plautus veriverbium appellant) diligenti investigatione expedivisse. Testem habeo Scipion. Gentil. lib. singulari Originum ad D. Idem mihi faciendum erit in hac materia plagii, cum verborum prior, rerum potior sit interpretatio, Joh. Oldend. tr. de usucapion. & præscript.

II. Dictum est plagium, autore Suida, quod fiat πλαγίως, id est δολίως, vel, ut Isidorus contendit, à Græca vocula

vocula πλάγιον quod obliquum notat, quia obliquis actibus & dolis servi, aut liberi intercipi solebant, Petr. Theodoric. Disp. IX. Colleg. Crimin. th. VIII. lit. A. Joh. Borcholt. Comm. ad Instit. de Publ. Judic. §. X. Harprecht. de Crimin. peculatus, plagii, ambitus, &c. Fr. Duaren. ad D. de plag. c. I. Ultimam derivationem amplectitur Joach. Mynsing. Schol. ad Inst. de publ. judic. §. X. neq; à plaga plagium dici autumat, (accedit D. Ludvvell Disp. fin. ad Instit. th. IX, lit. F.) quod verum est, frustra dissentiente Azone in summ. Cod. ad L. Fab. de plagiar. Aliud est pilagium, Hug. Grotius III. de J. P. & B. cap. VI. num. XXIV. Græcis plagium ἀνδραποδισμὸς dicitur ab ἀνδραποδίζειν.

III. Sequitur definitio. Ex his quippe tribus perfecta cognitio paratur, ut in Epinomide Plato, si substantia, si nomen, si definitio cognoscatur. Substantiam intelligo sive essentiam, quâ quæq; res est, nomen, quo notatur, definitionem, quâ quid sit explicatur. Ita mecum sentit Scipio Gentilis libr. singul. origin. Johanni Borcholten, plagium est *suppressio hominis liberi, vel servi*, Comm. ad Inst. de publ. judic. §. X. ut & Thom. Lindemanno Disp. ult. Exerc. Justin. th. LXVI. D. Henr. Hahn. Obs. ad D. de L. Fab. de plagiar. eandem definitionem amat, nisi quod suppressionem dolosam velit. Copiosior in describendo plagio Petr. Theodoric. Disp. IX. Colleg. Crimin. th. IIX: *Plagium est crimen publicum, ab eo, qui sciens dolo malo liberum hominem invitum alienat, ab alienante accipit, aut supprimit, sive celat, vel servo alieno, ut à Domino fugiat, persvadet, aut eum domino invito vel inscio suscipit & celat, vel proprii servi fugam vendit, commissum.* Singulæ voces explicari merentur.

IV. Inter Interpretes haud convenit, an crimen plagii ex ipsa Lege Fabia statim, num ex constitutione

demum Impp. Diocletian. & Maxim. judicij publici factum sit? Prius Petro Theodor. placet Disput. I. Colleg. criminal. th. XIII. lit. G. In libris quippe Pandectarum inter titulos publicorum judiciorum hanc ipsam legem Fabiam positam vides. Neq; in contrariam sententiam me trahit, quod in L. I. D. de publ. judic. nulla hujus criminis mentio fiat. Omissum videtur, quod tunc temporis origo illius Legis Fabiæ aliqua ex parte immutata fuerit, dum extra ordinem saltem exerceri consveverat. Dissentit Fr. Duaren. Comm. ad D. ad L. Fab. de plagiar. cap. I. Arnold. Corvin. aphorism. ad D. eod. tit. & dubio procul ante eum Matth. Wesembec. Paratitl. ad D. ibid. cum L. XIII. C. eod. alleget, quæ autores agnoscit Diocletian. & Maxim. Prior sententia verior, neq; refutatione digni dissentientes. Illud tamen silentio haud premendum, quod & Autor incertus sit, & nomen hujus legis dubium, quia modo Fabiam, modò Flaviam, modò Faviam leges, Jul. Pacius analys. ad Instit. tit. de publ. judic. §. X. Dionys. Gothofr. ad rubr. D. & C. ad l. Fab. de plagiar. Fabiam frequentius dici existimem, & verius. Fr. Duaren. Comm. ad D. tit. de plagiar. cap. I. Atq; ita vertit Theophilus. Ita Cicero pro Rabirio: *An de servis alienis contra Fabiam retentis, aut de civibus Romanis contra legem Porciam verberatis aut necatis plura dicenda sunt?* Azo in summa Codicis Faviam legit. Neq; antiquitatis jacturam hîc ita dolemus, quam in aliis nimium nos fecisse jure queritur Scipio Gentilis Lib. I. παρέργ. c. XVII. Legem ipsam superesse gaudemus, quam inter publica judicia numerari non potest non constare ex §. X. Inst. de publ. judic. Hodie idem quoq; obtinet. Neq; enim divisionem illam delictorum in privata & publica de Jure Canonino sublatam dixe-

dixerim, si fides tribuēda Petr. Theod. Disp. I. Coll. Crimin. th. XV. Publica v. delicta vocantur, quæ speciali lege constituta, ut de iis publica forma accusandi, & certa pœna, ejusq; executio cuique è populo ad accusandum idoneo plerumq; detur: privatâ, quæ privatâ formulâ agendi constant, nec aliquâ lege publica facta sunt, §. I. Inst. de publ. judic. L. I. D. eod. L. III. §. fin. D. de prævaricat. tot. tit. D. de accusat. & tit. C. de his qui accusare non poss.

V. Planè cum plagium crimen publicum sit, inscriptione quondam opus erat; L. III. C. ad L. Fab. de plagiar. Wesembec. parat. ad D. eod. tit. n. III. Corvin. aphorism. ad D. eod. quæ fiebat ad obligationem similis supplicij, L. XVII. C. de accus. & inscript. Gothofredus pœnam talionis vocat ad d. L. lit. Q. Græcis dicitur τὸ ἀντιπεπονθός, D. Hahn. Obs. ad D. de Just. & Jur. n. XIII.

VI. Dixi, inscriptione quondam opus fuisse. Hodie enim vigore Constitutionis Caroli V. Criminalis reis aliter cautum novimus, Joh. Schneidvv. Comm. ad Inst. de suspect. tutor. in princ. D. Hahn. Obs. ad D. de accusat. n. XII.

VII. Hujus autem criminis rei sunt, qui scientes dolo malo liberum hominem invitum alienant. Primùm ad Cives Romanos Lex Plagij pertinuisse videtur, deinde ad eos, qui in Italia liberti erant, postremo ad omnes omnino liberæ conditionis homines, Gothofr. ad L. I. D. ad L. Fab. de plagiar. lit. A. Alienare verò dicitur, qui vendit, donat, permutat, vel in dotem constituit hominem liberum, d. L. I. L. IV. D L. XV. C eod. Petr. Theodoric. Disp. IX. Colleg. Crimin. th. IIX. lit. B. Neq; enim eodem modo vox alienationis ubivis accipitur D. Hahn, Obs. ad D. de fund. dotal. n. V. Quod dictum hactenus fuit, in Patre haud obtinet. Is enim urgente fame jure

distra-

distrahit liberos, nec pœnam aliquam inde metetur, per L. II. C. de patrib. qui filios suos distrax. Scilicet revocavit Imp. Constantinus Legem XII. Tabularum, suâ hac constitutione sanciens, liceret Patri propter nimiam paupertatem victus causâ filium vendere, sed & filiam, quod admodum frequens fuit, ut testantur illa verba D. Ambrosiij in libro de Tobia: *Vendit plerumq; & pater liberos autoritate generationis, sed non voce pietatis. Ad auctionem pudibundo vultu miseros trahit, dicens, solvite filij gulæ meæ sumptum.* Locum hunc Ambrosij Scipio Gentilis lib. I. παρέργ. c. XL. descripsit, qui abusum hujus venditionis notare videtur. Hugo Grotius II. de I P & B. c. V. n. V. morem hunc vendendi liberos ex veteri Thebanorum Lege in populos alios fluxisse putat. Censetur quippe ipsa Natura jus dare ad id omne, sine quo obtineri non potest, quod ipsa imperat. Si tamen Pater ad pingviorem fortunam perveniat, compelli potest, ut filiū liberet, Schneidevv Comm. ad Inst. de patr. potest. n. XXIX. Sed cum in dicta Lege, secunda saltem mentio fiat nimiæ paupertatis, elegans oritur quæstio: An, si pater aliâ quâdam necessitate urgeatur, veluti si captus ab hostibus occidendus sit, nisi certâ pecuniæ summâ hostibus solutâ, hoc quoq; casu filium distrahere possit? Affirmat Petr. Theodoric. Disput. IX. Colleg. Crimin. th. IIX. lit. B. quæst. I. quem tamen sequi nolim. Præterquam enim quod allegati textus nil probant, hoc tantùm in L. II. C. de patrib. qui filios suos distrax. permittitur Patri, ut filium vendat, ubi alia ratio eum alendi non suppetit. Atq; ita sentiunt Gothofr. ad d. L. lit. T. & Grotius d. loc. Malè ergo hoc ad patrem captivum extenditur. Denique quæri solet: Num Mater propter nimiam paupertatem liberos vendere queat?

Nego

Nego contra D. Hahn. Obs. ad D. de his qui sui juris ibi: distrahere. Mater enim non habet liberos in potestate, §. X. Instit. de adopt. Christian. Liebenthal Exerc. IV. Colleg. Politic. qu. II. Confer D. Erasm. Ungep. Exercit: Justin. III. qu. III. At hæc venditio est effectus Patriæ Potestatis, Schneidevv. d. loc. Theodoric. d. loc. qu. III. sicuti & jus vitæ & necis olim erat, L. XI. D. de liber. & post. L. fin. C. de patr. potest. Johan. Bodin. L. I. de Rep. c. IV. Confer Grotium II. de I. P. & B. c. V. n. XXIIX. Neq; etiam ad avum legem illam secundam extendit Schneidewin. d. loc. licet nepos sit in ejus potestate. Sed redeo ad propositum! Plagii reus est quis ita demum, si sciens dolo malo liberum hominem invitum alienet. Sciens dico, quod expressè notat JCtus Ulpianus in L. I. D. ad L. Fab. de plagiar. Quod si sciat, liberum esse, & tamen vendat, dolo malo egisse putatur, L. fin. §. II. D d. tit. Regulariter quidem dolum malum ex indiciis perspicuis probari convenit, L. VI. C. de dol. mal. interdum tamen præsumitur. Malum adjeci, quoniam veteres dolum etiam bonum dicebant, & pro solertia hoc nomen accipiebant, maximè si adversus hostem, latronemq; quis machinaretur, L. I. §. III. D. eod. Vis & terror maximè quidem propria sunt bellorum, sed & dolo uti licet, Grotius III. de I. P. & B. c. I. n. VI. VII. IIX. Deniq; ut quis crimen hoc alienando incurrat, necesse est, invitum alienet. Nulla enim est injuria, quæ in volentē fiat, L. I. §. V. D. de injur. Mireris, repertos fuisse, qui rem inæstimabilem §. fin. Inst. qui & ex quib. caus. manum. non possunt. L. CVI. L. CXXII. D. de R. I. parvo æstimarunt, seq; ad pretium participandum venundari passi sunt, ignavi atq; abjectianimi homines. Modus hic est Jure Civili constit undæ

servitutis §.IV. Inst. de jur. Personar. modò singula requisita probè ponderes, Pacius analys. ad Inst. d. tit. & §. Atq; his, qui se ita turpis lucri gratiâ venire patiuntur, in integrum restitutionis beneficium denegatur, Gothofred. ad L.V. §.I. lit. G. D. de stat. homin. Hunc civilem servitutis constituendæ modum sustulit Imp. Leo Nov. LIX. quanquam non diffitear, constitutiones illas ad corrigendum jus nostrum Justinianeum, & ad decisiones caussarum hodie minus rectè allegari, Theodoric. Disput. VII. Colleg. Crimin. th. VI. lit. C. post quæstion. I.

IIX. Neq; ille tantùm plagii rectè postulatur, qui dicto modo alienat, sed & qui ab alienante sciens accipit liberum hominem, eumq; summo dedecore supprimit sive celat L I. D. ad L Fab. de plagiar. invitum & invinctum L. VI. §. II. D. eod. Sicuti Cujacius alibi insciente pro sciente positum contendit, ita rectè hîc INVINCTUM pro VINCTO legitur, quod & mox repetitur, ne mendosum putes, Scipio Gentil. lib. I. παρέργ. c. XIV. Nam IN augendæ significationi est, ut inclamare, inclytus, quem Græci κλυτὸν dicunt. Ita Ulpianus in L. III. pr. D. ad SC. Silanianum: *ingravi valetudine affectus*. Quod si disjunctim, ut Gothofredus, aliique legunt, in gravi scribas, solœcismus fuerit, judicio Scipion. Gentil. d. loc. Hoc pacto idem Gentilis culicis Virgiliani veterem illam scripturam tuetur:

Tendit inevectus radios Hyperionis ardor.

Et in fine:

Iret inevectus cœlum super, hoc est, altè evectus.

Æquè mihi de literis, & de nobis optimè mereri videntur, & qui corruptas lectiones restituunt, & qui concussas, nutantesq; constituunt. Neq; tantum liber homo emi prohibetur, sed & in stipulatū deduci nequit L. CIII. D. de

D. de V. O. L. LXXXIII. §. V. D. eod. L. CLXXXII. D. de R. I. §. II. Inst. de inutil. stipul. L. XIII. D. ad L. Aquil. Confer Gothofr. ad d. L. I. lit. B. Ex dictis sequitur, quod liberi hominis emptor non fiat locupletior, L. CXXVI. §. I. D. de R. I. si non ignarus sit, eum esse liberum, Hieron. Cagnol. ad d. L. § I. n. II. Conf. L. LXIII. D. ad L. Falcid. Neq; liber homo ita venditus statum mutat, L. XI. C. de plagiar. Quod si nesciat, crimen plagii non incurrit. Excusat quippe ignorantia facti alieni, L. fin. D. pro suo, cum etiam prudentissimũ interpretatio alieni facti sæpius decipiat, L. II. D. de Jur. & fact. ignor. Recenset a Princeps Philosophorum lib. II. Ethic. c. III. octo circumstantias, quarum ignoratio ignorantiam facti inducit. Prima est ξ πρά-γματ☉, i. e. rei quæ agitur, altera personæ illius, cum qua nobis est negotium, tertia objecti, circa quod versamur, quarta loci, quinta temporis, sexta instrumenti, septima causæ finalis, ad quam actio omnis dirigitur, & deniq; octava modi agendi. Neq; tamen æquum est, ut perpetuò ignorantia facti alieni excuset, D. Hahn. Obs. ad D. de jur. & fact. ignorant. n. III. Præterea cum objectum usucapionis æstimari possit ex vicina materia possessionis & dominii, D. Hahn Obs. ad D. de usurp. & usucap. n. X. apparet in libero homine usucapionem nunquam procedere, §. I. Inst. de usucapion. Nunquam dico, Præscriptiones enim inventæ sunt, ut jus creatum in alium transferant, non ut novum inducant, Schneidevv. Comm. ad Inst. d. tit. qu. quæ res præscribi poss. n. LIIX. LIX. LX. De monstris subjiciam, an illa impune plagio abducantur? Gothofred. ad L. CXXXV. D. de V. S. lit. Q. monstrum sine metu Legis Corneliæ interfici posse statuit. Hinc idem videtur esse defendendũ quoad Legem Fabiam. Utrumq;

 falsum

falſum eſt, neq; Gothofredi exemplum me movere valet, quod ex Petrarcha deprompſit. Variæ aliàs monſtrorum cauſæ, ut videre eſt apud Amproſ. Paræum lib. XXIV. Oper. Chirurgicor. c.I.

IX. Hæc ſufficiant de libero homine vendito, empto, ac ſuppreſſo. Porro plagium tam in ſervo proprio, quàm alieno committi clari juris eſt. Præmittam de ſervo alieno. Illud autem monuiſſe operæ pretium eſt, ſummam perſonarum diviſionem eſſe, quod omnes homines aut liberi ſint, aut ſervi, pr. Inſt. de jur. perſon. Conſ. Pacium ſub init. d. tit. Et quamvis hanc diviſionem juris Gentium eſſe ferant (imo etiam juris Naturæ, ut ſentiunt Philoſophi, cum quibus JCtis non malè convenit) Germania tamen veros ſervos nunquam habuit, Gail. de pignorat. obſ. IIX. n.II. ſi excipias, quod ſub finem ſeculi Chriſtiani V. eveniſſe autor eſt D. Hahn. Obſ. ad D. de manum. n. I. Neque enim proprii illi homines, vulgo *Leibeigene Leute*, ſervi ſunt, niſi quoad culturam agrorum. Manet enim ipſis patria poteſtas in liberos, legitima in judicio ſtandi perſona, rerum acquiſitio, commercium, etiam cum dominis, teſtamenti factio, ſucceſſio, & ſimilia. Ineptè ergo quærit Petr. Theodor. Diſput. X. Colleg. Crimin. th. II. ſublit. B: Anne adhuc hodie in Germania ſervi reperiantur? Hæc ſi attenderis, minus huic materiæ convenire videbitur, ut hodie de plagio in ſervis commiſſo verba fiant. Verum tantum abeſt, ut hiſce movear, & de plagio ſervorum nihil agam. Adhuc hodie materia de ſervitutibus perſonarum utilis eſt, adeoq; probè addiſcenda, D. Hahn. Obſ. ad D. de ſtat. homin. n. V. Et quis omnia utilitate, quæ ſe ſtatim in uſum ingerat, metiri velit? Res ſuas ſibi habeant ignava illa ingenia.

ſtilli-

ſtillicidiis (verba ſunt Ciceronis lib. I. de LL.) & cœteris obolaribus commodis curioſè intenta.

X. Planè qui ſervo alieno (idem eſt in ancilla) perſvadet, ut à domino fugiat, aut eum domino invito, vel inſcio ſuſcipit, & celat, plagii crimine ſe contaminat, L. VI. §. II. D. ad L. Fab. de plagiar. etiamſi vis omnis abſit. Neque hoc inſolitum, perſvaſionem etiam pœnæ eſſe obnoxiam. Pittacus graviorem pœnam conſtituerat, ſi quis alienam uxorem appellans blanditiis ad libidinem provocaſſet, quàm ſi ei vim intuliſſet, quod vi adhibitâ corpus ſolum, blanditiis etiam animus corrumperetur. In hunc modum Ulpianus: *Perſvadere plus eſt, quàm compelli atque ſibi cogi parere*, L. I. §. III. D. de ſervo corrupt. & ad eam Gothofr. lit. X. Interim non omittendum, τὸ perſvadere τῶν μέσων eſſe. Nam & bonum conſilium quis dando poteſt ſvadere, & malum. Hîc in malam partem accipi clarum ſatis eſt. Quis enim bonum conſilium dixerit, ſi ſervus perſvadeatur, ut à domino fugiat? Hoc æquè noxium eſt, ac ſi ſervus domino invito vel inſcio ſuſcipiatur, & celetur. Altius hæc indagari merentur. Nihil verius eſſe putat Scipio Gentilis lib. I. παρέργ. c. XXXI. illâ Ulpiani ſententiâ: *Cogitationis pœnam nemo patitur*, L. XIIX. D. de pœn. humanis ſcilicet legibus, Gothofr. ad d. l. lit. Z. Neque huic adverſantur tot leges, quibus expreſsè dicitur, voluntatem atq; conſilium in maleficijs puniri. Diverſiſſima hæc ſunt, concipere ſcelus, & velle, h. e. deliberare, & conari. Graviſſimum omnium eſt crimen perduellionis, quo patriam perditum ivit & ibit profligata hominum ſceleratorum gigantomachia. De quo quæ ad noſtrum inſtitutum pertinet illuſtris eſt apud C. Criſp. Saluſtium Catonis ſententia in Catilinam, cœterosque

complices: *Res a. monet* inquit, *cavere ab illis magis, quàm quid in illos statuamus, consultare. Nam cætera maleficia tum persequare, ubi facta sunt, hoc nisi provideris, ne accidat, ubi evenerit, judicia frustra implores. Captâ urbe nihil fit reliqui victis.* Pertinet huc illud Bodini: *Diligenti cuiq; Imperatori ac Magistratui danda est opera, ut non tam seditiones tollere, quàm praeoccupare studeant. Nam seditio semel accensa, quasi scintilla impetu populari repente agitatur, ac totam urbem prius inflammare solet, quàm restingui possit*, IV. de Rep. VII. Apparet hinc, non cogitationem delendæ Patriæ puniri, sed consilia, conatus, atque impetus expressos jam, & quasi foras prominentes. Idem verò quod de Patria, etiam de Patre Patriæ dici potest, & debet. Sed non perinde tamen animos afficit Patriæ, & ejus Parentis vindicata salus. Hinc illud, quod, si cujus sit nescias, sapientis putes: *Miserrima est conditio Principum, quibus de conjuratione aperta non creditur, nisi occisis*, Petrarch. III. rer. memor. tr. II. c. V. Autorem hujus effati cur primum Imperatorem dicat Scipio Gentilis, non satis percipio, nisi forte an alium intendit, præter Domitianum, quē Benevenutus de Rambaldis in libello suo Augustali Virtutum hostem nuncupat. Aliter Lipsius de optimo principe: *Duo sunt, quæ legitimum & numeris suis absolutum Principem faciunt*, PRUDENTIA & VIRTUS, lib. II. Civ. doctr. cap. VII. Consentit Marsil. Patavin. in defensore Pacis ad Ludovicum Imper. part. I. c. XIV. Sed ut ad pœnam cogitationis redeam, ejusmodi in jure nostro non reperitur, quicquid sentiat Andius sine bono (anagramma hoc est Cujacii XIIX. obs. XXXIIX.) lib. II. de Rep. c. V. n. CCX. cui respondet Petr. Theodoric. Disp. V. Colleg. Crimin. th. I. lit. D. Nec judicium nostrum suspendit L. V. pr. ibi: cogitaverit. C. ad L. Jul. Maj. Lex enim agit de conjuratione, quæ cum ad minimum duos requirat (secum n.

quis

quis conspirare nequit) per naturam intra nudos cogitationis limites consistere nequit. Non tamen diffiteor, Leges etiam mentis & cordis requirere εὐταξίαν, D. Hahn. Obs. ad D. de J. & J. n. IV, quamvis inordinatos motus penetrare nequeat, adeoq; pœnam illis statuere. Voluntas tamen pœnæ subjacet exterius ad facinus progressa, uti in nostro casu in eo evenit, qui servo alieno svadet, ut à Domino fugiat. Uti ergo facto in homine libero, ita hîc voluntati circa servum corrumpendum pœna dictatur. Semper enim qui alteri peccandi causam dat, peccat & ipse, Grot. III. de I.P. & B. c.I. n.XXI. De facto non est dubium, quin illud pœnam mereatur, ut si quis domino dominave invitis vel insciis servum suscipiat, celetq;, L. VI. §.II. D. ad L. Fab. de plagiar.

XI. In servo quoque proprio plagium committitur, si in fuga constitutus vendatur, non si absit, L. II. pr. D. L. VI. C. de plagiar. Ratione utitur Duarenus Comm. ad D. eod. tit. c. II. deprompta ex L. XVII. §. X. D. de ædil. edict. quod species cujusdam libertatis sit fugisse, & à potestate dominica in præsenti liberatum esse. Quod attinet defensionem rei hoc crimine ob servum alienum conventi, quæstionem Dominii referre potest, L. IIX. L. XIV. C. de plagiar. Potest etiam objicere bonæ fidei possessionem L. III. D. d. tit vel justam aliquam ignorantiæ causam, quia Lex scientem & dolosum modò punit, L. VI. §. II. D. eod. Unde fit, ut ob probabilem errorem reus criminis absolvatur, Duaren. d. loc. Insuper quoddam quasi plagium est, quod in transscribendis aliorum scriptis & laboribus committitur, quos quis pro suis venditat, de quo post alios à se allegatos tractat Everh. Speckhan. cent. I. quæst. LXXXIIX. Meminit hujus quasi plagii

plagij D. Wilhelmus Ludvvel Disputat. fin. ad Inst. thes. IX. lit. F.

XII. Quæ de homine libero jam ante proposui, dubio involvuntur per §. IX. Instit. de Obl. quæ ex delict. nasc. Perhibetur enim, liberorum hominum furtum fieri, veluti si quis liberos in sacris Parentum positos surripuerit. Dixeris, plagium esse speciem furti cum D. Bened. Carpzovio part. II. pract. nov. rer. crimin. quæst. LXXXIII. n. LXXXV. Magis ea placent, quæ Jul. Pacius habet in analys. Instit. ad d. §. IX: *Ob liberum hominem, vel servum alienum subreptum* (Vide L. VI. pr. D. de plagiar.) *non solum competit privata actio furti, sed etiam publica accusatio de plagio ex L. Fabia de plagiariis. Sed ut furtum fieri dicatur, opus est, ut lucrandi animo fiat, & ut plagium committi dicatur, opus est, ut celandi animo fiat. Quare contingere potest, ut simul sit plagium, & furtum, vel tantùm plagium, vel tantùm furtum.* Conf. D. Ludvvel. d. loc. Hæc omne dubium dissolvunt. Interim conferre licet Joh. Borcholt. Comm. ad Inst. d. tit. & §. Schneidevv. Comm. ad Instit. ibid. D. Carpzov. d. loc. n. LXXXVI. De furto hoc annectam, quod per novam Caroli V. Constitutionem non sit factum publici judicii, Petr. Theodoric. Disp. I. Colleg. Crimin. th. XII.

XIII. Deniq; concursus actionis furti cum crimine plagii, cujus Pacius supra meminit, hoc caput claudet & consignabit. Difficilis locus est de furti actione, Legisq; Fabiæ Constitutione in L. un. C. quando civil. act. crim. præjudic. De hoc ita Cujacus lib. XX. obs. XXVI: *Confertur actio furti cum crimine ex Lege Fabia de plagiariis. At dices, non potest concurrere actio furti cum crimine plagii, quia plagium sine furto fit L. 10. C. de furt. l. 6. D. ad l. Fab. de plagiar. & melius conferretur cum eo crimine actio servi corrupti, vel interdictum de libero homine exhibendo.* (Vid. Schneidvv. Comm. ad Instit. de

inter-

interdict. § I. n. LXXIIX.) *Contra dicam* (pergit Cujacius) *cum actione servi corrupti concurrere etiam actionem furti, vel ratione rerum domini, quas fugitivus pertulit ad plagiarium l. 11. §. 2. D. de serv. corrupt. l. 12. C. ad l. Fab. de plagiar. vel quia etiam is, qui fugitivum celat, fur est l. 1. D. de fugitiv. l. 36. §. 3. D. de furt. quod etiam bellè confirmat l. 52 §. 12. D. eod. Hac ratione fit, ut actio furti concurrat cum crimine plagij, nec altero judicio alteri prajudicetur, hoc est, ut sive Civili, sive Criminali prius actum fit, nihilominus judicatum altero judicio retractetur, per d. l. 1. C. quando civil. actio crimin. prajudic. Atq; sic accipienda erunt verba l. 23 §. 9. D. ad l. Aquil.* Hucusq; Cujacius? Nunc ut de pœna plagii tractem ratio ordinis exposcit.

CAPUT III.

De pœna Plagij Jure divino, Civili, Canonico, & Saxonico.

I. Egregiè Ulpianus: *Bonos non solùm metu pœnarum, verum etiam præmiorum exhortatione efficere cupimus.* L. I. §. I. D. de J & J Hinc duo lumina, cuncta gubernantia, præmia & pœnas Solon statuebat, ut & Democritus, Henning. Arnis. lib I Relection. Politic. c. I. sect. III n. XI. Ratione Philosophi nos instruunt, quod homines duobus maximè afficiantur, voluptate, & dolore. Igitur ex una parte alliciendi sunt præmiis, ex altera suppliciis terrendi.

Singulare est, quod de pœnis scripsit Cyprianus II. ad Donatum: *Ad hominis corpus unum plura supplicia sunt, quàm membra.*

II. Et quidem præmia suo loco relinquens, de pœna hic agam, quam à puniendo, vel à pœnitendo, quod peccatum sequatur, Varro derivat Lib. IV. Ling. Latin. Generali significatu definit eam Grotius *malum passionis quod infligitur ob malum actionis*, II. de J.P. & B. c. XX. n. I. Ulpiano pœna est noxæ vindicta, L. CXXXI. D. de V.S. Vid. Petr. Theodor. Disp. X. Colleg. Crimin. th. I. Pœnarum divisionem Wesembecius exhibet Paratitl. ad D. de pœn. cui jungi potest D. Hahn. ibid. Theodoric. d. loc. th. II. De subjecto pœnarum gravior Disputatio est. Bruta perraro puniri existimat Wesembec. d. l. n. VI. quod affectu delinquendi, & dolo careant. Treutlerus quoq; liberiori stylo ad bruta irrogationem pœnarum extendit, Vol. I. Disp. III. th. V. lit. B. Uterq; non absq; vitio. Subjectum enim pœnarum tantùm sunt homines noxij, hoc est, qui deliquerunt. Quod autem interdum etiam in animalia, ut & cadavera delinquentium, animadvertatur, non ideo fit, ut puniantur, sed ut exemplo alij deterreantur, atq; memoria criminis penitus deleatur, D. Hahn. obs. ad D. de pœn. n. VI. Accedit huic sententiæ Grotius: *Quia in bestias propriè delictum non cadit, ubi bestia occiditur, ut lege Mosis ob concubitum cum homine*, (Vide hic Ambros. Paræum lib. XXIV. Oper. Chirurgic. c. XII.) *non ea verè pœna est, sed usus dominii humani in bestiam*, II. de I.P. & B. c. XXI. n. XI. Confer eundem lib. II. c. XIX. n. V. And. Gail. II. obs. CX. n. XXII. Petr. Theodor. Disp. X. Colleg. Crimin. th. III. lit. B.

III. Hoc notandum est, ante legem quoq; pœnalem constitutam pœnæ locum esse posse, quia naturaliter

qui-

qui deliquit in eo statu est, ut puniri licitè possit, Grot. II. de I.P. & B. c. XX. n. XXII. Cæterum ne quid mitius vel acerbius in delinquentes statuatur, delictis fere singulis & criminibus certæ præstitutæ sunt pœnæ, tam jure Divino, quâm Humano. Pœnæ enim æstimatio multum prudentiæ & æquitatis desiderat.

IV. Crimen plagii quod attinet, vel mediocriter in Scriptura sacra versato non potest non constare illius pœna. Mortis quippe supplicium irrogari jubetur plagiario Deut. XXIV. v. VII. hominem surreptum vel vendenti, vel oppignoranti. Optimè hæc conjunguntur. Quod enim emptionem venditionemq; recipit, etiam pignorationem recipere potest, L. IX. §. I. D. de pignorib. & hypothec. Gothofr. ibid. lit S. ut & ad L. I. D. ad L. Fab. de plagiar. lit. B. Idem habetur Ex. XXI. v XVI. Leoni Imp. hæc pœna nimis rigida visa fuit Nov. LXVI. Complures profecto censeas Legum absurditates, quod rationem, quâ motus fuit, non teneas latoris, neq; causam intelligas cujusq; sanctionis, Plutarch de tarda Dei vindicta.

V. Sed quæritur: An lex Evangelica eandem pœnam adhuc hodie plagiario inferri velit? Non loquor hîc de pœna, quæ privato, sed quæ publico bono consulit, partim tollendo & coërcendo nocentem, ne cui ulterius noceat, partim deterrendo alios severitate exempli. Ejusmodi leges à Christo minimè sublatas censuerim, certissimo argumento, quod cum sua daret præcepta, simul testatus sit, se nihil legis tollere, Grotius II. de I. P. & B. c. XX. n. X. Quod si ergo Christi præcepta cum lege Mosis consistere possunt, quatenus supplicia etiam capitalia irrogat, possunt & cum humanis legibus, divinam hac in parte justitiam imitantibus, consistere. Unicum exem-

plum hic instar omnium erit. Sodomiam exercentes, quæ etiam in fæminis locum habet, humanis legibus igne absumuntur, quæ pœna vel ideo delicti hujus atrocitati convenit, quod Sodomam, & Gomorrham, urbes præ cæteris hoc scelere pollutas, ignis cœlitus delapsus deleverit Theodor. Disp. VI. Colleg. Crimin. th. V. lit L.

VI. Humanæ quidem leges variârunt circa pœnam plagiariis infligendam, testibus Gothofredo ad L. fin. D. de plagiar. lit. P. Duareno Com ad D. eod tit. c. IV. Thom. Lindemanno Exercit. ult. Justin th. LXVI. Wesembecio Paratitl. ad D. de plagiar. n. IV. Theodorico Disp. IX. Colleg. Crimin. thes. IIX. lit. E. Ex constitutione tamen Imp. Constantini gladio consumuntur plagiarii, L. fin. C. de plagiar. Neq; enim Germania nostra servos, aut libertate donatos novit, ut illi criminis hujus convicti bestiis subjiciantur. De damnatione ad bestias agit Petr. Theodor. Disp. X. Colleg. Crimin th II. sub lit. B. Id notes velim circa d. L. ult quod rectè legatur tenebantur, non teneantur. Correctionem hanc Johanni Tilio acceptam tulit Francis. Duaren. Lib. II. Disp. anniversar. c. XX. Alciatum aliàs hæc Lex maximè torsit, cum posterior pars legis priori repugnare videatur, nisi correctionem memoratam amplectaris.

VII. De Jure quoq; Canonico ultimum supplicium plagiarium manere videtur per cap. I, de furt. Theodor. Disp. IX. Colleg crimin th. IIX. lit E. Consule de hoc jure D. Dieteric. Reinking lib. II. de R. S. & E. cl II. c. VII.

IIX. Quid de Jure Saxonico obtineat, exemplo plagiarij illius audacissimi Cunradi Kaufungii perspicuum evadit. Laudat quidem in milite Bartholomæus Chassanæus part. IX. Catal. gloriæ mundi consid. XXIX.

auda-

audaciam, sed ut eam erga hostes exserat, non erga Dominum; opus est, aliàs in extremam perniciem inclinaturam. Res hæc altius repetenda erit! FRIDERICUS II. Elector Saxoniæ, cognomento Placidus, bello infestabat Fratrem Wilhelmum, cum de hæreditate ercifcunda cõtroversia extitisset, donec res transactione amicâ componeretur. Durante bello captus est Cunradus à Kaufung, tribunus militum, qui cum seipsum redemisset, neq; ab Electore refunderetur pretium, iniquo id tulisse fertur animo. Motus hinc minas evomere non erubuit, eam ob causam proscriptus. Sed nequaquam territus minas ante effusas plagio insigni confirmavit. Duos enim Filios FRIDERICI II. ERNESTUM, qui erat XIV. annorum, & ALBERTUM duodecennem ex arce Altenburgica clam abduxit (Joh. Micræl. Lib. III. Syntagm. histor. mund. sect. XII. sub Electoribus Saxoniæ) plagiarius ab ortu Orbis & Urbis famosissimus. Accidit hoc ante CC. annos. Quanquam enim non desint, qui plagium hoc referunt ad annum Christi M CCCC LIV. teste Theodor. Disp. IX. Colleg. Crim. th. IIX. lit. E. verius tamen est id accidisse Anno M CCCC LV. si fidem ea faciunt, quæ memorat Petr. Heigius part. II. quæst. Jur. Civ. & Saxon. qu. XXXII. & post eum D. Carpzovius part. II. practic. nov. rer. criminal. qu. LXXXIII. rerum Saxonicarum peritissimi. In hoc facinore deprehensus Kaufungius à carbonario quodam, Freibergæ eodem anno meruit supplicium. Jure huc refero Bodini verba: *Pœnas momento irrogari jubebit Princeps, ut dolorem minus sentiant, qui plectuntur. Nam cum pœnarum quamplurimæ sint utilitates, earum tamen minima est, quæ peccati dolorem facit, ut scilicet melior fiat, quod in extremo supplicio fieri non potest*, V. de Rep IV. Neq; tantum ipsi plagiarii puniendi sunt, sed & socii hujus criminis, L. VI. in fin.

D. ad L. Fab. de plagiar. puta qui operam & auxilium præstitere, D. Carpzov. d. loc. n. XCIII. XCIV. Hinc non modò Kaufungio caput fuit amputatum, sed & coquus proditor, nomine Schwalbe/ Cygneæ membratim in partes fuit dissectus (quod Homero μελεϊστὶ διαταμεῖν) Joh. Schweinitz suspendio vitam finijt, Theodoric. Disput. IX. Colleg. crimin. th. IIX. lit. E. Adeo plagiarius ille brevi temporis spatio interjecto & hostium, & legum potitus est. Hostium potiri dicitur pater in L. XI. pr. D. de capt. & postlim. revers. quod quid sit nō intellexisse Budæum testis est Scipio Gentilis lib. I. παρέργων c. XLII. Non minus frequens apud JCtos veteres ille dicendi modus fuisse videtur, servitutis potiri, quod idem est, ac in servitutem atque in hostium manus incidere. Anceps tamen phrasis est, & tam ad bonam, quam ad malam fortunam referri docilis. Quà in re deceptus fuit Callistratus, cui oraculum de suo exilio sciscitanti Apollo responderat his verbis, uti est apud Lycurgum in Oratione contra Leocratem, sceleris in Patriam reum: ὅτι ἂν ἔλθῃ Ἀθήναζε τεύξεται τῶν νόμων, h. e. fore, si Athenas veniret, ut legum potiretur. Huc cum venisset, quod erat antea capitis damnatus, meritas pœnas non effugit. Τὸ γὰρ τῶν νόμων τοῖς ἀδικηκόσι τυχεῖν (inquit Lycurgus) τιμωρία ἐστι, nam injustis legum potiri pœna est. Quod Justinian. Imp. in Nov. LXXXIII. ita effert, ὑπὸ ταῖς τῶν νόμων γίνεσθαι χερσι, i. e. sub legum fieri manu, in legum potestate esse. Ita dicere solemus, quod in Criminalibus Lex concludat, ut accusatoris conclusione opus haud sit, Gail. I. obs. LXI. n. XIX. Dn. Præses Disp. IV. Treutl. th. XI. sub adject. IV. Sed ne nimium excrescant paginæ, Kaufungium & hostium & legum potitum esse dico. Ab hostibus liberari voluit

solute

soluto pretio (id enim inter Christianos mansit, H.Grot. III. de I. P. & B.c.VII.n.IX.) sed nihil eum à pœna plagii liberare potuit. Interim videre animus est, quid pro liberatione allegaverit, aut allegare potuerit.

Caput IV.

De contrarijs, per quæ reus absolvitur pœnæ plagij.

I. *Varijs modis extinguitur pœna plagij.*
II. *Nonnulli verò omni fundamento destituuntur.*
III. *An sufficiat, si quis se ultimum supplicium meritum esse neget?*
IV. *An jure redemptionis suæ pretium ab Electore petijt Kaufungius?*

I. Varia sunt, quibus adstrictis tanto scelere opem ferri videmus, ut pœnam plagij effugiant. Extinguitur crimen plagij, & cum eo pœna I. Morte rei, L.VI. D. de publ.judic. L.XV.§.III. D ad SC. Turpill. L.II. L.III. C. si reus vel accus. mort. fuerit. Morte enim reus eximitur foro Judicis, & sistitur foro Dei. Non tamen exceptionibus destituitur hæc regula, quas Theoric. Disp.X.Colleg. Crim.th.VII. lit.A. congessit. II. Restitutione, & indulgentiâ Principis plagij pœna evitatur. Hæc enim invicem differunt, Pacius ad §.I. Inst. quib mod. jus potest. solvit. Porro restitutio non solùm fit à Principe, sed & à Lege, D. Hahn. Obs. ad D. de sentent.pass. & restit. n.II. Hoc casu restitutus bona tertiò quæsita recuperat, cum illa restitutio juris sit, adeoq; plenissima. Illam quod concernit, etiamsi L. X. & tot. tit. C. de sentent. pass. de supremo tantùm Principe loquatur, hodie tamen omnibus Imperij Principibus & Statibus idem jus est, Maxim. Faust ab Aschaffenburg in consil. pro ærar. cl. I. consf. XLVI. ord:

CXXXV.

CXXXV. modò limites haud excedant, D. Hahn. d. loc. n. III. D. Joach. Schnobel. Disp. XXIV. ad D. §. XXVII. Sed an etiam Magistratus in Civitatibus mero mixtoq; Imperio decorati pœnæ capitalis à lege impositæ delinquentibus gratiam facere possunt? Negat Henric. Bruning. de variis universit. specieb. & jurib. th. XXIIX. Confer Theodoric. d. loc. lit. B. Id notandum, geminatum delictum veniâ carere L. III. C. de episcop. audient. III. Expirat plagii pœna abolitione, IV. præscriptione XX annorum, V. novo summi Principis in urbem aut provinciam introitu, & occursu facinoroso, dum ad supplicium ducitur, facto, Theodor d. Disp. X th. VII. Subjicit D. Schnobelius modis hisce tollendi pœnam sententiam absolutoriam ex L. VII. §. II. D. de accusat. cap. VI. extr. eod. & transactionem, adhibitâ distinctione L. XIIX C. de transact. Ad explicationem hujus Legis conferent ea, quæ Andr. Fachin. Lib I. Controv. Jur. c. IIX. IX. egregiè disputat. Junge Hahn. obs ad D. de transaction. n. VI. ubi inter alia hisce verbis utitur: *Cùm transactiones hujusmodi sæpius impedimento sint Judici in delictorum punitionibus, generaliter prohiberi possent omnes inscio Magistratu ne fiant.* Hos singulos abolendi criminis tollendæq; pœnæ modos si mente agitaveris, nullus eorum Kaufungiano plagio elidendo unquam applicari potuit. Indulgentiam, vel restitutionem Principis nō merebatur, qui quod in Principibus Imperij tanto scelere ausus erat, in subditis impune sibi licere existimasset.

II. Allegari quidem solent adhuc aliæ extingvendæ pœnæ plagij, aliorumq; criminum, causæ, sed madidis & natantibus rationibus suffultæ. Spectat huc compensatio, animadversio in innocentem facta, uti & meretricis, vel etiam honestæ puellæ condemnatum in matrimoniū peten-

petentis intercesſio. Quid ſi pœniteat reum admiſſi plagij? Nil juvat pœnitentia poſt admiſſum ſcelus ad impetrandam impunitatem. Quivis enim impune malefacta ſualaturus eſſet, ſi pœnitentiam quovis modo profiteri ſufficeret. Deus ipſe non ſemper pœnitentiâ ductis remittit pœnam, quod vel Davidis exemplo apparet.

III. Ejusdem farinæ eſt, quod de Kaufungio memorat Petrus Albinus: *Es ſoll ſich Cuntz ſehr entſchuldiget haben, er hätte daß leben nicht verbüret, und konte mit recht nicht Gerichtet werden, und ob man Jhm gleich fürgehaltẽ, er wäre ein* Plagiarius, *hatt man Jhn doch niht uberreden können*, Chron. Miſn. part. I. c. XXI. Inepta excuſatio, quâ pœnā plagij evitare conatus eſt plagiarius. Inter ea, quæ Natura ipſa dictat licita eſſe, & non iniqua, eſt & hoc, ut qui malè fecit, malè ferat. Hinc etiam ignorantiâ illâ juris nil profecit. Exiſtimant quidē Legislatores arma magis, quàm jura ſcire milites, L. XXII. pr. C. de jur. delib. L. IX. §. I. D. de jur. & fact. ignorant. L. I. C eod. ſed hæc ignorantia in delictis, quæ publicam vindictam requirunt, illos minimè excuſat. Hac ratione motus H. Grotius, milites obnoxios eſſe pœnæ ait, ſi vel in bello pudicitiā fœminarum vi laſerint, Virginesq; ſignatas reddiderint, III. de I. P. & B. c. IV. n. XIX. Quamvis enim hujusmodi violatio pudicitiæ in bello non rarò fiat ex juſto Dei judicio, Auguſtin. lib. I. de Civit. Dei c. XXIIX. milites tamen inde non excuſantur. Eleganter Bartholomæus Chaſſanæus part. IX. Catal. gloriæ mund. conſid. XXXIII: *Laudantur milites in caſtitate, quoniam caſti eſſe debent. Inde ſtationes militum dicuntur caſtra à caſtrando, quaſi caſtrata, vel caſta, quod ibi caſtrari debet libido, & caſte ibi vivebant milites antiqui, conſiderantes caſtitatem ſecum habere fortitudinem annexam, quam ſervarunt ſemper, ut pupillam oculi, juxta illud Poeticum in Georgicis:*

Sed non ulla magis vires induſtria firmat,
Quàm venerem, & cæci ſtimulos avertere amoris.

Imo ut ad id redeam, unde digreſſus ſum, abſurdè quiſquam

dixerit, hunc militem esse, ac militaribus gaudere privilegijs, qui ignominiæ causâ jam ante missus L. XXVI. D. de testam. mil. lit. stylum proscriptionis incurrit. Forsitan nobilitatem suam ostentavit Kaufungius, cujus intuitu pœnas nonnulli mitigari contendunt. Profectò nihil præsidii conferre potuit nobilitas in crimine hoc enormi, uti colliges ex iis, quæ Josias Nolden de statu nobil. civil. eorumque, privilegijs cap. XII. §.I. congessit. Cœterum non diffiteor, Judicem sæpius errore, aut falso testimonio persvasum, vel pecuniâ corruptum, aut etiam odio accusati iniquè condemnare. Quod si hoc casu injustè gravatus ad Dei tribunal appellet, & Judicem iniquum ad vallem Josaphat citet, superstitionis nescia est illa appellatio, ut tradunt Johan. Nordermann. de jur. Principat. th. LI. Theodoric. Disp. X. Coll. Crim. th. V. lit. D. Christian. Liebenthal Exerc. XII. Colleg. Polit. q. XI.

IV. Hoc superest, quod ad plagium permovit Kaufungium, nimirum denegata ab Electore τ̃ λύτρε refusio. Sed quàm justè hanc petierit, tam accuratè explicuit Petr. Heigius, ut post illum mihi modestius sit tacere. Summa est, eum petiisse, quod nullo jure debebatur. De Romanis Bodinus: *Cum infinita sint Romanæ virtutis ac fortitudinis exempla, tum verò nullum præclarius est ad muniendos & confirmandos civium animos adversus hostium metum, quàm quod à Senatu decretum est, ne captivorum octo millia, quæ cladi Cannensi superfuerant, ullo pretio redimerentur, ut omnes intelligerent, aut vincendum, aut hosti misere serviendum esse, quâ quidem re Annibal sic animo fractus est & perterritus, ut deinceps de Romanis victoriam ullam se laturum desperaret* V. de Rep. c. V. De famulis scribit Steph. Gvazzus Lib. III. de Civili conversat. quod præter salarium honorarium sperent. Fallor an eàdem spe Kaufungius sibi vanè blanditus fuerit. Castiganda illa importunitas hominum, qui quamvis sibi debita acceperint, ulteriora adhuc expectant, quibus non impetratis indignantur, & factam sibi putant injuriam.

Adeo

Adeo accipere plus potuisse injuriæ loco est. Eleganter Quintilianus declamat quintâ: *Iniquissima magnorum conditio meritorum est, si quidquid non fuerit adjectum, de prioribus perit, & pessimo exemplo gratiā præteritis auferunt reliqua cessantia.* Alludunt istis Velleji Paterculi verba de percussoribus Cæsaris l. II. c. LVI: *Interemptus est Idibus Martiis conjurationis autoribus Bruto & Cassio, quorum alterū promittendo Consulatum non obligaverat, contra differendo Cassium offenderat* Pœna non defuit. Percussorum enim fere neq; triennio quisquam amplius supervixit, neq; suâ morte defunctus est, C. Sveton. in Cæsar. c LXXXIX. Confer Jac. Zevecotii Observat. Polit. ad Svetonii Cæsar. Fortean Kaufungius captivitatem suam Principi imputavit. Iniquissima sanè bellorum conditio, quod adversa Principi imputentur, Tacit. in vita Jul. Agricol. Imo & aliàs omnes adversitates Principi imputari solent, uti Jan. Gruter. in Discurs. supra Tacit multorum exemplis declaravit. Præter Heigium part. II. qv. Jur. Civ. & Saxon. qv. XXXII. de redemptione captivorum consulendi erunt Grotius III. de J. P. & B. cap. XXI. Alberic. Gentil. II. de J. B. cap. XV.

Caput V.
Conclusio cum monitis ad subditos Principum.

I. *Fides à subditis requiritur, & obsequium.*
II. *Hisce mediis sibi conciliant amorem Principum.*

I. Atq; hic finire me posse arbitror, non quod omnia dicta sint, quæ dici poterant, sed quod dictum satis sit pro ratione instituti mei. Converto me ad subditos, quos moneo, ne PRINCIPES suos, quos instar Patrum PLACIDOS nacti sūt, timeant, sed PRO PRINCIPIBUS. Varia impendent Procerū Familiis pericula,

pericula, variæ conjurationes, plagia, parricidia, veneficia, quæ, si fides subditorum haud vacillet, Principes nihili æstimant. At si subditos maleferiatos patiuntur, quidvis perfidè tentantes contra suam, suorumq; salutem, dolorem ingentem necesse est concipiant, & ad vindictam provolent. Caveant igitur subditi, ne qua durioris imperij culpa sint. Verè Alexander M. apud Curtium lib. IIX: REGUM, DUCUMQUE CLEMENTIA NON IN IPSORUM MODO, SED IN ILLORUM, QVI PARENT, INGENIIS SITA EST. Cum apibus sanè (de quarum Republica extat tractatus Joh. Loccenii) melius actum iri arbitrer, si blandiri, & admittere eos, à quibus aluntur & foventur, quàm infestis petere aculeis mallent. Nunc has castigant fumo, equos lascivientes, & rebelles canes collaribus & frænis trahunt invitos, cum volentes duci nolint, Plutarch. in præcept. Polit. Ita præter fidem obsequio mitigantur imperia!

II. Summa: Fides & obsequium subditis benivolentiam Principum conciliant, & amorem, quem vix exæquet amor Parentum erga liberos. Orbitatis Alexandri cap. l. memini, quæ illum contemptui exponebat. Idem tamen eodem libro sexto statim subjicit: IN VOBIS (SUBDITI) LIBEROS, PARENTES, CONSANGINEOS HABEO. VOBIS SALVIS ORBUS ESSE NON POSSUM. Huc allusit Thomas Morus eleganti epigrammate:

Princeps pius nunquàm carebit liberis,
Totius est regni Pater.
Princeps abundat ergo felicissimus
Tot liberis, quot civibus.

Imo quo tutior Princeps fuerit, eò securiores fore subditos novimus. Inscribat hæc Deus (qui solus hoc potest) cordibus subditorum, & exsurget mutuus inter PRINCIPES & SUBDITOS amor, neq; opus unquam erit horrendis subditorum suppliciis!

PRINCEPS JUSTUS PATER EST PATRIÆ!

I. *Crimen læsæ majestatis non committitur in Augustam, nisi ex odio in ipsum Principem concepto aliquid attentetur.*

II. *Adulterij reus est, quisquis alterius sponsam corruperit.*

III. *Ob pœnitentiam assasinatoris, vel etiam assasini ante perpetratum scelus pœna ordinaria in mitiorem rectè mutatur.*

IV. *Magicis artibus etsi quis prodesse velit, pœnas Legum incurrit.*

V. *Ex delicto familiæ suæ obligatur Paterfam. puta si culpâ familiæ incendium ortum sit circa officium commissum.*

VI. *Parricidio vindicando obstat præscriptio XX. annorum.*

VII. *Notarius non committit falsum, si instrumentum cõficiat nocturno tempore, & scribat in instrumento, hoc vel illo die actum esse.*

IIX. *Legatus, si sordidè se gerat, reus fit criminis repetundarum.*

IX. Com-

IX. *Committitur crimen annonæ, si quis coemptas merces annonarias supprimat, ex raritate & inopia caritatem affectans.*

X. *Qui tabulam æneam, leges, formamve agrorum, aut aliud quid continentem refigit, vel quid inde mutat,* Lege *Juliâ peculatus tenetur.*

XI. *Qui novum vectigal instituit, Lege Juliâ de ambitu tenetur.*

XII. *Qui Principum bona suo periculo administrant, & fraudulenter quicquam detrahunt, rei fiunt L. Juliæ de residuis, & de furto quoq; tenentur.*

TANTUM!

